

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özcan Burtin
Hakkâri Milletvekili

Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesi ile Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesine ilişkin olarak insan hakları örgütleri, meslek odaları ve hukuk örgütlerinden oluşan bir heyetin gerçekleştirdiği incelemeler sonucunda hazırlanan rapor; söz konusu hapishanelerde sistematik, süreklilik arz eden ve çok boyutlu hak ihlallerinin yaşandığını açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu ihlaller, münferit uygulamalar olmanın ötesine geçerek kurumsallaşmış bir infaz rejimine dönüşmüş; mahpusların yaşam hakkı başta olmak üzere sağlık, haberleşme, eğitim ve insan onuruna uygun muamele görme hakları bakımından ağır ve yapısal riskler doğurmuştur.

Rapora göre; Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde temiz suya erişim sağlanamamakta, kullanım suyu kirli, yağlı ve paslı akmakta; bu durum mahpusların hem sağlık hakkını hem de insan onuruna uygun yaşam koşullarını doğrudan ihlal etmektedir. Beslenme koşullarının yetersizliği, yemeklerin sağlıksız kaplarda sunulması ve düşük besin değeri; mahpusların fiziksel bütünlüğünü tehdit eden yapısal bir ihlal alanı oluşturmaktadır. Sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan gecikmeler, ağız içi arama dayatması iddiaları nedeniyle tedaviye erişimin engellenmesi ve ilaçların temininde yaşanan aksaklıklar; devletin gözetimi altındaki mahpuslara yönelik pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğini göstermektedir.

Haberleşme ve başvuru haklarına yönelik müdahaleler de sistematik niteliktedir. Mahpusların dilekçelerine ve mektuplarına el konulması, alındı belgesi verilmemesi ve ekonomik külfet doğuran yöntemlere zorlanmaları; etkili başvuru hakkını ortadan kaldıran uygulamalar olarak öne çıkmaktadır. Aile görüş sürelerinin keyfi biçimde bölünmesi ve aileler tarafından getirilen eşyaların verilmemesi ise aile hayatına saygı hakkını ihlal etmektedir.

Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde siyasi mahpuslara yönelik ayrımcı uygulamalar dikkat çekici boyuttadır. Havalandırma, spor ve sosyal faaliyetlerden yararlanma sürelerinin ciddi biçimde sınırlandırılması; mevzuata aykırı biçimde daha az sayıda mahpusla spor yaptırılması; aynı dosyadan yargılanan mahpusların farklı bloklara dağıtılması ve yerlerine farklı gruplardan mahpusların yerleştirilmesi; açık bir ayrımcılık ve izolasyon politikası olarak değerlendirilmektedir. Keyfi disiplin soruşturmaları ve zorla oda değişiklikleri ile bu uygulamaların pekiştirildiği öne sürülmektedir.

Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde ise ihlallerin daha ağır bir boyuta taşındığı; mahpusların tek kişilik hücrelerde tutulduğu, uzun süreli ve derinleşmiş tecrit koşullarına maruz bırakıldığı, sosyal temaslarının sistematik biçimde engellendiği ve selamlaşma gibi en temel insani etkileşimlerin dahi yasaklandığı aktarılmaktadır. Bu uygulamalar, ulusal ve uluslararası hukukta istisnai ve sıkı koşullara bağlanan tecrit rejiminin fiilen olağanlaştırıldığını göstermektedir.

Haftada 2-3 kez baskın şeklinde gerçekleştirilen oda aramaları, eşyaların dağıtılması ve yazılı materyallere el konulması; mahpusların özel hayatına ve ifade özgürlüğüne ağır müdahaleler teşkil etmektedir. Hijyen koşullarının yetersizliği, temiz suya erişim sorunu ve buna bağlı gelişen hastalıklar ise insan onuruna aykırı muamele yasağı kapsamında değerlendirilmesi gereken ağır ihlaller arasındadır.

Eğitim hakkının engellenmesi, Kürtçe kitapların verilmemesi ya da aylarca bekletilmesi ve belirli yayınevlerine ait eserlerin keyfi gerekçelerle yasaklanması; ifade özgürlüğü ve kültürel haklar bakımından ayrımcı ve yasaklayıcı bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir. Mahpusların ailelerinden uzak hapishanelere sevk edilmesi ve yakın yerlere nakil taleplerinin reddedilmesi ise aile bağlarını zayıflatan bir sürgün pratiği olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu kapsamlı ihlal tablosu içerisinde özellikle hapishanede intihar vakalarının yaşandığına dair tespitler, yaşam hakkı bakımından alarm verici bir duruma işaret etmektedir.

Nitekim bu ihlal ortamı içerisinde, Kırşehir S Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde tutulan Rojhat Babat'ın 1 Nisan 2026 tarihinde sevk edildiği Kayseri Şehir Hastanesi'nde gerçekleşen şüpheli ölümü, söz konusu yapısal sorunların somut ve en ağır sonucu olarak değerlendirilmelidir. Rojhat Babat'ın şüpheli ölümünden önce sağlık durumuna ilişkin kritik bilgilerin ailesiyle paylaşılmadığı, E-Nabız sisteminde yer alan "acil müdahale" kaydına rağmen aileye bilgi verilmediği, sevk sürecinin şeffaf yürütülmediği ve ölüm sonrasında yapılan açıklamaların çelişkili olduğu anlaşılmaktadır.

İdarenin "psikiyatrik nedenlerle intihar" yönündeki açıklaması; daha önce gerçekleştiği belirtilen müdahalelerin gizlenmesi, intihar girişiminin aileye bildirilmemesi, sevk sürecinin belirsizliği ve otopsinin aile beklenmeden gerçekleştirilmesi ile birlikte değerlendirildiğinde, Rojhat Babat'ın şüpheli ölümüne ilişkin ciddi kuşkular doğurmaktadır. Devletin gözetimi altındaki bir mahpusun yaşamını yitirmesi halinde, etkili, bağımsız ve şeffaf bir soruşturma yürütülmesi zorunludur. Ancak mevcut durumda bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediği konusunda ciddi şüpheler bulunmaktadır.

Bu çerçevede; Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesi ve Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde tespit edilen tecrit, izolasyon, ayrımcılık, sağlık hakkına erişimin engellenmesi ve iletişim kanallarının kapatılması gibi sistematik ihlaller ile Rojhat Babat'ın şüpheli ölümü birlikte değerlendirildiğinde, ceza infaz sisteminin denetim, şeffaflık ve hesap verebilirlik boyutlarında derin bir kriz içerisinde olduğu görülmektedir.

Devletin gözetimi altındaki mahpusların yaşam hakkının korunamaması, ihlallerin süreklilik kazanması ve şüpheli ölümlerin aydınlatılamaması; yalnızca bireysel mağduriyetler yaratmamakta, aynı zamanda hukuk devleti ilkesini zayıflatan, cezasızlık pratiğini güçlendiren ve kamu otoritesine duyulan güveni aşındıran yapısal bir soruna işaret etmektedir.

Bu nedenle Adalet Bakanlığı'nın; hem Kırşehir'deki hapishanelerde tespit edilen sistematik hak ihlallerine son verilmesi hem de Rojhat Babat'ın şüpheli ölümünün tüm boyutlarıyla aydınlatılması, sorumluların tespit edilerek gerekli adli ve idari işlemlerin tesis edilmesi ve benzer ihlallerin tekrarını önleyecek yapısal reformların hayata geçirilmesi yönünde derhal etkin, şeffaf ve hesap verebilir bir süreç yürütmesi anayasal bir yükümlülüktür.

Bu bağlamda;

1. Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesi ve Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde tespit edilen temiz suya erişim, hijyen, beslenme ve sağlık hizmetlerine erişim sorunlarına ilişkin Bakanlığınızca başlatılmış herhangi bir idari inceleme veya soruşturma bulunmakta mıdır?
2. Hastane sevklerinde ağız içi arama dayatılması, sevklerin geciktirilmesi ve mahpusların tedaviye erişiminin engellenmesine ilişkin iddialar hakkında herhangi bir işlem tesis edilmiş midir?
3. Mahpusların dilekçelerine ve mektuplarına el konulması, alındı belgesi verilmemesi ve haberleşme haklarının fiilen engellenmesine ilişkin uygulamaların hukuki dayanağı nedir?
4. Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde siyasi mahpuslara yönelik havalandırma, spor ve sosyal faaliyet haklarının kısıtlandığı iddiaları doğru mudur? Bu farklı uygulamaların gerekçesi nedir?
5. İdare ve Gözlem Kurullarının koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik kararlarında kullandığı kriterler nelerdir? Bu kararların keyfilikliğini önlemeye yönelik hangi denetim mekanizmaları bulunmaktadır?
6. Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde uygulanan tecrit koşullarının süresi, kapsamı ve hukuki dayanakları nelerdir? Bu uygulamalar uluslararası standartlara uygun mudur?
7. Kürtçe kitapların verilmemesi, geciktirilmesi veya keyfi gerekçelerle yasaklanmasına ilişkin Bakanlığınızca yürütülen herhangi bir inceleme bulunmakta mıdır?
8. Mahpusların ailelerinden uzak hapishanelere sevk edilmesi ve yakın yerlere nakil taleplerinin reddedilmesine ilişkin kriterler nelerdir?
9. Kırşehir S Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde tutulan Rojhat Babat'ın 1 Nisan 2026 tarihinde Kayseri Şehir Hastanesi'nde gerçekleşen şüpheli ölümüne ilişkin olarak Bakanlığınızca başlatılmış idari ve adli soruşturmalar var mıdır? Varsa kapsamı ve mevcut durumu nedir?
10. Rojhat Babat'ın şüpheli ölümünden önce E-Nabız sistemine yansıyan "acil müdahale" kaydının içeriği nedir? Bu durum neden ailesiyle paylaşılmamıştır?
11. Mahpusun hastaneye sevk edilme kararı ne zaman, hangi sağlık bulgularına dayanılarak alınmıştır?

12. İntihar iddiasına ilişkin olarak olayın gerçekleştiği alanlara ait kamera kayıtları mevcut mudur? Bu kayıtlar bağımsız incelemeye açılmış mıdır?
13. Otopsi işlemi neden aile beklenmeden gerçekleştirilmiştir? Bu uygulamanın hukuki dayanağı nedir?
14. Hapishanelerde meydana gelen şüpheli ölüm olaylarına ilişkin bağımsız ve tarafsız soruşturma yürütülmesini sağlamak amacıyla özel bir mekanizma bulunmakta mıdır?
15. Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesi ve Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde son yıllarda meydana gelen intihar ve şüpheli ölüm vakalarının sayısı kaçtır? Bu vakalara ilişkin yürütülen soruşturmaların sonuçları nelerdir?
16. Hapishanelerde tespit edilen sistematik hak ihlallerinin önlenmesi amacıyla Bakanlığınızca planlanan yapısal reformlar nelerdir?